

Bácsme gy ei Füg get len sé g

A BÁC SBODROG VÁRMEGYEI ÉS A ZOMBORI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár: Egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 3 kor. **Tanítók részére:** Egész évre 8 kor., félévre 4 korona. Egyes szám ára 10 fillér.

Kiadó tulajdonos a „Bácsme gy ei Füg get len sé gi párt.” Az ügyvitelre jogosult megbízott: **László Ferenc.** Felelős szerkesztő: **Pintér Gyula.**

Szerkesztőség: **Csihás Benő-utca 3. szám.** A közlemények ide küldendők. **Megjelenik: vasárnap és csütörtökön.**

Mungó tanu – a mungók ellen.

A mai kormányzati rendszert és a közviszonyokat híven és találóan jellemző kijelentés hangzott el az imént, a kormány egyik magasabb állású hivatalnokának a szájából, Szabadkán, a „Bácsme gy ei tanítóegyesület” közgyűlésén.

Ez az egyesület bizonyára egyedül áll abban a furcsaságában, hogy öt esztendő óta nem adott életjelt magáról, nem tartott egyetlen egy gyűlést sem. E miatt a közgyűlésen természetesen felelősségre vonták az elnökséget. Szemére hányták, hogy éppen akkor kárhoztatta némaságra és tétlenségre az egyesületet, amikor a tanítóság legégetőbb bajairól kellett volna tanácskozni, amikor fizetésük és szolgálati viszonyuk rendezése volt napirenden. Erre a kemény vádra aztán egész váratlanul előállott Faragó János kir. tanfelügyelő és magára vette az egész felelősséget. Kijelentette, hogy ő volt az, aki nem engedte összehívni a közgyűlést; és ezt a tanítók érdekében tette, mert attól félt, hogy gyűlésükön a radikális (értsd: ellenzéki) szellem nyilatkozott volna meg s megakarta kimélni a tanítókat attól, hogy emiatt a fegyelmi eljárások özöne zuduljon rájuk.

Mi ebben a feltűnő kijelentésben beismerést és tanuvallomást látunk.

Beismerését annak, hogy Vojnits báró birodalmában, ahol az egész hiva-

talos világot, közte a tanítóság zömét is mungónak szeretik föltüntetni, a nagyszámú tanítóság olyan elszánt ellenfele a mostani tatáruralomnak, hogy csak mesterséges uton, szájkosárral lehetett az ellenzéki szellemben való megnyilatkozását elfojtani. Ezt a beismerést örömmel nyugtázzuk a tanfelügyelő urnak.

De sulyosan terhelő tanuvallomást látunk a tanfelügyelő ur kijelentésében a mostani kormányzati rendszer ellen azért, mert, ime ő, aki a koruány egyik exponense, maga hirdeti, hogy nálunk tilos a vélemény szabadság, s mint valami főbenjáró bünt „a fegyelmi eljárások özönével” üldözik a szabad szót. A lenyűgözött, rabláncra vert páriáknak még a kenyerükért, még a szolgálati viszonyuk javításáért se szabad harcolni; mert aki pisszenni merészel, arra kekegyetlenül lesújt a hóhérok korbácsütése. Ezt foglalta magában a tanfelügyelő kijelentése.

Mi elfogadjuk őszinte vallomásnak a tanfelügyelő nyilatkozatát és elhiszük neki, hogy amikor a tanítóság véleménynyilvánítását zsarnoki módon brutálisan elnyomta, akkor emberséges szándék vezette és jószívűen meg akarta kimélni őket a fenyegető sulyos megpróbáltatásoktól és embertelen üldözésektől. Elhiszszük, mert a tanfelügyelőt jóindulatu embernek tartjuk és ő igazán a legjobban ismerheti a mungóuralom tatártermészetét, mert hiszen maga is kormányhivatalnok és

a Vojnits báró udvartartásához tartozik. Am, ha ilyen embertelennek, ilyen barbárnak, ilyen brutálisan elfajultnak ismeri a kancsukarendszert, akkor annak konzekvenciája is van. Akkor tudniillik lélektani lehetetlenség, hogy — mint jóérzésű és humánus gondolkodású ember — a szive mélyén ne gyűlölje, meg ne vesse ezt a rendszert. S ha gyűlöli és megveti, akkor őszintén nem is támogathatja.

Tehát föl kell tételeznünk a tanfelügyelő urról, hogy *mihelyt személyes veszedelem nélkül* teheti, a szive és benső gondolkodása szerint fog cselekedni. Nemsokára alkalma lesz rá. Itt lesz ugyanis a követválasztás, Zomborban titkosan fognak szavazni. Legyen szabad tehát reménylenünk, hogy a tanfelügyelő ur a maga szavazatáival nem fogja támogatni azt a kormányzati rendszert, amely kenyér helyett korbácsot ad a tanfelügyelő ur védenecinek, egykori kollegáinak, „a nemzet napszamosainak.” Legyen szabad reménylenünk, hogy a tanfelügyelő ur is rajta lesz, hogy megszabaduljon ettől a kényuralomtól, amely őt is — jobb érzése megtagadására és durva zsarnokságra kényszerítette.

Aki őszintén féltette a tanítókat az üldözéstől, az nem lehet büntársa az üldözőknek.

Az érdekes tanuvallomást különben köszönjük a tanfelügyelő urnak.

T Á R C A.

Juhász Árpád.

1863–1914.

Írta: **Dr. Donoszlovits Vilmos.**

Nem mindennapi, szürke, tucatember hunyta le örökre, a természet szépségeiért rajongó szemeit a budapesti Szentistván kórházban e napokban. Juhász Árpád nem tartozott az átlag emberek közé. Zombor város nagyszülőtteivel nem igen dicsekedhető fiai közül kitűnt nemcsak mint kiváló művész, de mint mélyen, szabadon gondolkodó humorista ember is kivált a többi közül.

Atyja, az egyszerű polgár, de becsületes, puritán, magyar jelle. mű Juhász Mihály uram szabó mester volt. Mint ilyen, polgártársainak becsülését annyira bírta, hogy ő volt a zombori híres szabócéhnek utolsó céhmestere. Anyja Kanyó leány, a megtestesült anyai jószág — kellő intelligenciával. Három fiu és egy nővér között Árpád volt a legfiatalabb, az anya dédelgetett, becézett Árpádja. Mennyi kedves délutánokat és vig estéket töltöttünk Juhászkánál — és ilyenkor mint mutatta anyai büszkeséggel az Árpád gyerek rajzait, később már festői tanulmányait, melyek a „kis házban” — a diákélet felejthetetlen kedves tanyáján — a szoba egész falát beborították. Elmult szép idők; mennyi sok szép reményt fakasztottak és nagy sikert ígértek a festészetért rajongó ifjunak, aki égett a művészetért és elharmvadt anélkül, hogy lobogó lángját a nagy közönség látta, ismerte és méltatta volna.

Jeles sikerrel elvégezve a zombori főgimnáziumban tanulmányait, a hirneves Lotz iskolájába került, hol csakhamar a mester kedvenc tanítványa lett. Hivatottságát mi sem bizonyítja jobban, mint azon, a festőművészi célok után törekvők közös vonása, hogy összhangzásba akarják hozni a természetet az emberrel; vagyis a festők az emberi alakok festészetével az emberi lélek megnyilvánulásainak motívumaival kezdik a pályájukat és rendszeren tájképfestéssel zárják le göröngyös életutáikat; — mintegy jelezve, hogy csakis az felséges és szép a művészetben, amit a természet nyújt és produkál és aki ezt megközelíteni tudja, híven visszaadni képes, az a Parnassusra méltó művész.

Ezt hajszolta, ezt kergette, ezután sóvárgott a lelke Juhásznak is; ezért rajongott, nélkülözött, szenvedett a mi Juhász Árpádunk is.

Kiment a nép közé, ki az utcára, ki a mezőre a nép közé. Paraszt leányok szép — de természetes arckifejezését, egyszerű legények plasztikus, nem pózoló mozdulatait a legkülönbözőbb állásokban örökítve meg vázlatkönyvében — lassan a ceruzarajzolás nehéz terrenumára ment át és abban annyira excellált, hogy nemcsak itthon Budapesten, de Angliában a nemzetközi grafikai kiállításon annyira feltűnt és kivált az európai összes művészek között, hogy ott az első díjjal, aranyéremmel lett kitüntetve. Mintha Millett szelleme ihlette volna meg; rajzaiban a „Kalász szedő nők”, a „Learatás”, a „Sarlós” avagy a „Hazatérő munkások” híres rajzok alakjainak mozdulatait látnánk; — míg tájképeiben Corrot

csodaszép alkotásainak hatását lehet szemlélni, a zizegő árnyas fák leveleiben, a szelid halomokban a patakok mellett elterülő néma, borongós csendben, avagy nyári derűs képeiben, hol hallani véljük a pacsirta dalát és élvezzük a mezei virágok mámorító édes illatát. De ez nem is lehetett másképp, ez irányban kellett Juhásznak haladnia, a természet ölen élt, nem vonhatta ki magát a magyar barbizoni iskola hatása alól.

Rendkívül sokat dolgozott — de mindig másoknak. Igen sok tanulmányt készített a szépművészet terén — de sajna, érvényesülni nem tudott, mert túl szerény volt és sikereit nem tudta érvényesíteni — kihasználni. Hozzá járult ehhez a művészek közös vonása, a különcség; mely nem ismer maga mellett, még kevésbbé fölötte, más zenit, mint saját énjét; maga utján jár, meggyőződés szulte eszméinek és gondolatainak korlátot szabni nem enged.

Szegénynek rosszul ment a sorsa, a művészet pedig csak a jólét mellett virulhat. De ő nem csüggedt, rendületlenül hitt egy jobb jövőben, midőn méltányolni fogják tehetségét, — kitartással festett. Nem volt már a szobák falain üres hely a képeknek, — garmadában álltak a sarokban, a képeinek nem volt keletje. Ez időben Gozsdu Elek volt törvényszéki elnök szellemi fölényével uralta a zombori társadalmi helyzetet. Megismerkedett Juhással — felismerte tehetségét s rábirta, hogy tanulmányait a festészet Mekkájában Münchenben folytassa. De ehhez pénz kellett. A leleményes Gozsdu

Kiknek lehet szavazati joguk?

Maholnap sorra kerül az országgyűlési képviselő-választók névjegyzékének az összeállítására. Fölöttébb fontos dolog, hogy a névjegyzékből senki ki ne maradjon, akinek a törvény szavazati jogot biztosít. Szükségesnek és célszerűnek tartjuk tehát, hogy ismét tájékoztassuk a közönséget — ezúttal rövid összefoglalásban, de azért mindenki által könnyen megérthető módon — arról, hogy kinek lehet szavazati joga?

Megjegyezzük, hogy a középiskolát végzettek, a magasabb értelmi cenzus alá tartozókról nem lesz szó ebben az összefoglalásban; mert az illető urak maguk is tisztában vannak a jogaikkal és nem szorultak a mi kitanításunkra. Csak azoknak a polgártársainknak akarunk tehát itt utbaigazítással szolgálni, akik nem tartoznak a magasabb értelmi cenzus alá, nem tartoznak az ugynevezett törvénytudó osztályhoz, s esetleg nehezebben igazodnak el a zürzavaros választójogi törvény szövevényes, paragrafusaiiban.

Mindenekelőtt azt jegyezze meg magának minden polgártársunk, hogy a választói jogosultság **általános** (mindenkire nézve egyformán elengedhetlen) és **különös** (csupán egyes emberekre vonatkozó) kellekekhez van kötve.

Általános kellekek: a betöltött 30-ik életév és az állandó lakhely. (Állandó lakhely alatt a törvény azt érti, hogy az illető legalább egy év óta lakják, vagy birjon lakással ugyanazon községben.)

Különös kellekek. Itt három csoportot kell megkülönböztetnünk.

Az első csoportba azok tartoznak, akik elvégezték az elemi iskola 6-ik osztályát, vagy a gimnázium, esetleg polgári iskola második osztályát, vagy az iparos tanonciskola harmadik osztályát. Ezeket akkor illeti meg a választójog, ha még a következő feltételek *valamelyikének* megfelelnek:

1. legalább 2 korona adóval vannak megterhelve; vagy

2. iparigazolvány alapján önálló ipart vagy kereskedést folytatnak; vagy

3. mint alkalmazottak valamely ipari üzemben, kereskedésben, vagy mezőgazdaságban mint vezető munkások, vagy felügyelők, bármennyi idő óta (de nem ideiglenesen) vannak alkalmazva, vagy pedig a felsorolt eseteken kívül, köz- vagy magánszolgálatban ugyanev munkaadónál három év óta állanak alkalmazásban; vagy

4. valamelyik választónak üzletében vagy gazdaságában, mint kisegítő családtagok működnek; vagy

5. a katonaságnál altisztek voltak; végül 6. azok, akik az 1913. évi választói névjegyzékbe föl vannak véve; de csak abban a községben, ahol fölvetettek és ha az akkori jogcímük fentáll.

A második csoportba azok tartoznak, akik írni-olvasni tudnak ugyan, de az első csoportra nézve meghatározott iskolai képességük nincs. Ezek akkor kapnak választójogot, ha a következő feltételek *bármelyikének* megfelelnek:

1. legalább 20 korona egyenes állami adót fizetnek; vagy

2. iparigazolvány alapján önálló ipart vagy kereskedést folytatnak és legalább egy segédet alkalmaznak; akár egy adónemből külön legalább 10 korona, vagy több adónemből együttvéve legalább 20 korona egyenes állami adót fizetnek; továbbá

3. olyan alkalmazottak, akik ipari üzemben vagy kereskedésben, mint felszabadult tanoncok, az utolsó 5 év alatt, akár egyfolytában, akár megszakításokkal, összesen legalább 3 évig ugyanazon szakmában dolgoztak; vagy pedig köz- vagy magánszolgálatban, bármilyen foglalkozás körében, legalább 5 év óta vannak állandóan alkalmazva; vagy

4. valamelyik választó üzletében vagy gazdaságában, mint családtagok működnek; vagy

5. a katonaságnál altisztek voltak; végül

6. azok, akik az 1913. évi választói névjegyzékbe föl vannak véve; de csak abban a községben, ahol fölvetettek s ha az akkori jogcímük fentáll.

A harmadik csoportba azok tartoznak, akik *írni olvasni* nem tudnak. Ezek csak akkor lehetnek választók, ha legalább 40 korona egyenes állami adót fizetnek. E csoportra nézve is áll különben az, hogy akik az 1913. évi választói névjegyzékbe föl vannak véve, azok választói jogukat megtartják abban a községben, amelyben fölvetettek, ha az akkori jogcímük fentáll.

HIREK.

A szerb dalárdák országos versenyének programja a következő: *1914. június 7-én:*

1. Reggel fél 9 órakor az összes karok közös próbája. 2. A szentmisén a Szent György templomban a Zágrábi Polgári Dalárda énekel. 3. Délután három órakor az összes dalárdák gyülekezése a Konyovits-utcai téren és onnan ünnepi felvonulás a dalosok arenájához. Utvonal: Konyovits-utcai tér, Széchenyi-körút, Petőfi utca, Kossuth Lajos-utca, Sztapári-ut, Vásártér. 4. Délután 5-től 8-ig a daltársulatok versenye

külön megállapítandó sorrend szerint. 5. Este 8 órakor az arena melletti sörcsarnokban dalárestély és tánc a külön táncsátorban. *1914. június 8-án:* 1. Reggel 8 órakor az összkarok közös próbája. 2. Dél előtt fél 9 órakor a Szent György tpmplomban istentisztelet, melyen a zágrábi egyetemi ifjusági dalköre, a „Balkán“ énekel. 3. Dél előtt fél 11 órakor a városháza nagytermében a „Balkán“ 10 éves működésének jubileuma alkalmából diszközgyűlés és matiné a következő napirendel: a) A diszközgyűlést a Szerb Daltársulatok Szövetségének elnöke dr. Lallossevits János megnyitja és üdvözli a jubiláló dalkört. b) Vidoje Mihaldzsity a „Balkán“ elnökének beszéde. c) Grig: „Az új haza“, zenekar kísérettel előadja „Balkán“, a zágrábi egyetemi ifj. dalköre és „Obilics“ a belgrádi egyetemi ifj. dalköre, g) A diszközgyűlés berekesztése. 4. Délután 5 órától 8-ig a daltársulatok versenye külön megállapítandó sorrend szerint. 5. Este az arena melletti sörcsarnokban dalárestély és tánc *1914. június 9-én:* 1. Reggel 9 órakor az összkarok közös próbája. 2. Dél előtt 11 órakor a Szerb Daltársulatok Szövetségének rendes alapszabályszerű tisztújító közgyűlése a Zombori Szerb Egyházi Daltársulat házában. 3. Délután 5 órakor az arenában az összes daltársulatok diszülése a következő napirenddel: a) Az ülés megnyitása. b) dr. Osztóics Tihamér, a „Matica Szrpszka“ titkárnak előadása „A szerb daltársulatoknak a népnevelés körüli szerepe és feladata“ról. c) 20 évnél hosszabb ideig működő dalosok kitüntetése. d) Az előző két napiverseny eredményének kihirdetése és a jutalmak kiosztása. 4. Este 8 órakor nagy ünnepi hangverseny, melyen valamennyi dalárda részvételével összkarok fognak előadni és énekelni fognak a Szövetségén kívül álló vendégdalárdák. 5. Hangverseny után tánc és tűzijáték.

Ünnepély az Erzsébet szoboralap javára.

Az Erzsébet szoborbizottság tudvalevőleg elhatározta, hogy a szobor költségeihez még hiányzó összeget részint gyűjtés útján, részint egy nagyszabású, az egész vármegyei társadalom bevonásával rendezendő ünnepély rendezése révén szerzi be. Az ünnepély rendezésének vezetésére Szabovljevits Dusán vármegyei főjegyzőt kérte fel. A főjegyző a szép feladatra készségesen vállalkozott és előljárójában is támogatásra szólította fel a vármegyei sajtót, egy igen meleghangú levélben. A sajtó bizonyára kész-

ezt is előteremtette. Közelgett a karácsonyi ünnep. A Vadászúrt régi nagytermében kiállítás rendezett Juhász jobb képeiből, melyeknek megvételére propagandát csinált. Nemcsak maga járt közben nagy ismerettségével, de lehozta Hock Jánost egy lyceumi előadásra, aki ékes szavakkal ecsetelte a szépművészet pártolásának hazafias és lelket nemesítő hatását. A hatás el nem maradt, a képek java része elkelt. Így Juhász, ha nem is nagy, de szép összeghez jutott, mely elég lett volna arra, hogy Münchenbe kimenve, a kezdet nehézségeit leküzdhesse.

Ámde a mi Árpádunk nem hallgatott Gozdura. De nem is lehetett ez másképp. Ő érezte, hogy a müncheni küntlerhaus, az alte und neue Pinakoteke, a Glyptotekhe stb. remekeinek másolásai nem elégíthetik ki az ő művészetének szabad szárnyalásait és München helyett lement Raguzába. Ott, hol a tenger fensége ölelkezik a Karszt déli nyulványának sziklás, komor ormaival, az Ombla csodaszép völgye, az ódon várfalak közé elrejtett vörös fedelű palaszok, zord sziklák és a tenger kék azurjában tündöklő örökzöld, festői Lacroma szigete, ezernyi változatban és mesés színekben bilincselték le lelkét. Itt érezte magát jól, több hetet töltött itt. Itt festette egyik legszebb képét a „Pille“ kapu mellett levő Fort Lorenzo alatti sziklát a tengerben, mely évezredek óta dacol itt a tenger haragos hullámalval. A tenger színezése, a sziklán megtörő óriási hullámok gyöngyözése, a szikla komor fensége oly megkapóan van vászonra téve, hogy az ember szinte látja a víz mozgását, hallja a tenger

zugó moráját, amint a házmagasságu hullám a sziklához csapódik és miriád fehér gyöngyökben szétfecsene az örvénybe hanyatlik alá. A kép fenséges, kápráztató, művészies — mert igaz.

Hazajövet, egy ideig Zomborban, majd Budapesten tengette életét. Itt ismerkedett meg Malonyai Dezsővel, aki felismerte benne munkatársát és ketten elkészítették — állami segély mellett — a „Magyar Népművészet“ című nagy diszmunkát, mely örökbecsű mű örzi Juhásznak kiváló tehetsége produktumait. Gyalog bejárta Magyarországot és Erdélyt és eredeti rajzainak tárgyait ott kereste, ott kutatta a népeletben, melynek minden szebb tájait és ötletes népszokásait megörökítette. Mint töről metszett magyar ember, kiváló szeretettel csüngött a magyar motívumokon és mezőkövesdi színes viseletű alakokat is készített felesége segítségével, melyeket aztán riktó, de élethű zománc festéssel ellátva különösen kedvelt. Öröm volt látni és hallani, mily benső szeretettel becézgeti ezeket a gyermekjátéknyi figurákat, melyből egy kollektívvel nemrég feltűnést keltett a gyermekművészi kiállításon, hol kitüntetésben is részesült.

Két év előtt a Nemzeti Salonban kiállította rajzait és festményeit, hol a közvélemény és kritika elismerőleg méltatta munkásságát és művészetét. A gödöllői művésztelepnek egy vonzó, kedves embere volt, hol pályatársai szerették, művészetét megbecsülték. Műalkotásaira a gödöllői iskola hatása nyoma reá bélyegét: a természet a maga fenségében a

legszebb és legigazibb akt és modell, mit ember el nem tud képzelni és csak művészi lélekkel és jó szemmel lehet látni és felfogni.

Igénytelen külsejű — szegény ember volt. A nagy gondolkozó Schnitt Jenő filozófus gnosztikus iskolájához tartozott; Zomborban napokat együtt töltött vele, hallgatta annak filozófiai fejtegetéseit, mely nagy hatással volt lelkére és cselekedetére. Szigorú vegetarianus volt, antialkoholista és antinikotinista egyetemben. Közép természetű, csontos, sovány ember volt, aki őszbe borult hajával, torzborz bajusz és nagy gondozatlan szakállával, csizmás magyar ruhájával, esetleg carbonari köpenyével, nem a legkellemebb külsővel bírt. De aki vele közelebből érintkezett, az érezte, a humanusan gondolkozó, meleg, érző szívvel bíró művész lelkének fenkölttségét és filozófiai készségének és mély tudásának voltát. Behizelgő, szerény modorával mindenkit lebilincsel.

Alig aludt négy fal közt a szobában. Télen nem egyszer hó lepte be arcát, midőn reggel felébredt eresz alatti ágyában. Beérte a legcsekélyebbel. Bejárta a Tátrát, a Szepességet két hónap alatt és elköltött hat forintot. Igaz, hogy csak zsemlyét, aludtejet, meg erdei szamócát evett; Raguzában hat hetet töltött, elköltött 34 forintot, amelyben 14 forint lakásbér volt, itt fűgét és szentjános kenyéren élt, sőt kigyalogolt Párizsba, hol tíz napig tartózkodott szilván meg puha kenyéren, de megmutatta, hogy napi egy frankkal ki lehet jönni Párizsban és amellet mindent megnézni, ami egy művészt érdekel. Elzarándokolt ideáljához, Heine

séggel rekedezésére áll a nemes célt szolgáló rendezőségnek. De egy kicsit furcsa, hogy mindjárt az első értekezletre csak a vármegye felhivatalos lapjának a szerkesztőjét hívták meg. Így az értekezletről kénytelenek vagyunk azt a tudósítást közölni, melyet a felhivatalos közrebocsátott; s amely a következőképp hangzik:

Dr. Szabovljevics Dusán vármegyei főjegyző, az Erzsébet ünnepélyt rendező bizottság elnöke folyó hó 3-án a vármegye ház kistermében szűkebb körű értekezletet tartott, melyen ismertette azt a hatalmas koncepciót, melynek keretében az ünnepélyt rendezni óhajtja. Az értekezleten jelen voltak: Tripolszki Gyula, dr. Türr Aladár, Krudy Géza, Léderer Pál, Tomcsányi Aladár, dr. Moldován Lajos, Klemm Gyula, Prokópy Imre, Scherer Rezső, Konyovits Antal és dr. Zátanyi Dezső. Az elnök közölte az értekezlettel, hogy az ünnepély napját az eredeti tervtől (szeptember 6.) eltérőleg szeptember 8-ában tartja legalkalmasabbnak megállapítani, mert az őszi katonai gyakorlatok csak szeptember 5-én érnek véget, s így 6-án még nem kaphatnánk katonazenét. Az ünnepély napján a délelőtti órákban a katonai zenekar körüljárna a várost, délben pedig térzenét adna a megyeház előtti téren. A tulajdonképeni ünnepély dulután 3 órakor venné kezdetét. Az egész délután folyamán a nagyközönség mulattatására a legkülönbözőbb szórakozások állnának rendelkezésre. Lenne világposta, konfetti, virágárusítás, szépségverseny, különféle kabarék, látványosságokkal és tréfákkal teli sátorok, bábszínház, gyorsfotografus, örültek konyhája, tréfás sportjátékok, zsákfutás, állatsorsjáték, póznmászás stb. Este a katonazenekar és az egyesült dalárdák hangversenyt adnának a vármegye ház erkélyéről és tombolajáték szórakoztatná a közönséget. A bizottság fáradságot és költséget nem kimélve vállalt munkáikodik azon, hogy az ünnepély úgy erkölcsi, mint anyagi tekintetben ne hagyjon semmi kívánni valót maga után. Dr. Szabovljevics Dusán az egész vármegye közönségét be óhajtja vonni az ünnepély keretébe, mert hiszen a vármegye közönsége csak önmagát tiszteli meg azzal, ha a vármegye székhelyén diszes szobor hirdeti boldogult nagy királynéknak emlékét.

Házasság. Csávosi Sándor, a zombori takarékpénztár könyvelője, június 6-án vezette oltárhoz Krizmanits Ilonka urleányt, Krizmanits Imre leányát. A násznagyi tisztet a vőlegény részéről Ertl József bajai nagybirtokos, a menyasszony részéről pedig Duchon János dr. orvos töltötte be.

sirjához a Mont Marter temetőbe, a sirhalmot lerajzolta, a sirról egy szál virágot hozott, melyet keretben egy zombori idős urnóknak ajándékozott emlékül tisztelete és hálaja jeléül.

Utolsó nagy műve egy tengeri tájkép, melyet megrendelésre készített. A képnek vázlatát megvolt, csak a színek hiányoztak. Leutazott Raguzába, a színeket elrendezte, hazajött Cödöllőre, ezt a hosszú utat étkezés nélkül tette meg, mert nem kapott vegetarianus kosztot. Így nem csoda, hogy szervezete elsatnyult, pedig ő azt hitte, hogy ő annyira edzve van, hogy ő ezen bravuros dolgokat kibírja. Ez volt végzete. Térdében izületi lobot kapott, a Szent Lukács fürdőben a meleg vízben elájult. Ugy vitték ki onnan, ott meghült és tüdőlobot kapott. Családja a Szent István kórházba helyezte el, hol a kezelő orvosa csodálkozva látta, hogy az 51 éves férfi szervezetének ellenállási képessége alig olyan, mint egy ötéves gyermeké. Nem is birta ki a betegségét és a sokat hányatott ember élete delén pihenőre tért. Neje, mivel boldog házasságban élt és aki teljesen osztályosa volt életének, két kis árvája álltak körül a koporsóját, néhány jó barátal és kísérték utolsó útjára.

Művei mellett csak művészi nevet hagyott övének. Ez Magyarországon a művész sorsa. Jó barátain és ismerősein a sor, hogy műveit összegyűjtve értékesítsék, hogy itthagott árváinak könnyeit felszárítsák.

Alkotásaival maradandó emléket állított magának a magyar művészetben.

Eljegyzés. Daubner Imre eljegyezte cabaji Horváth Pál polgártársunk leányát, Juliskát Zomborban.

Halalozások. Schieber Ferenc, a zombori kir. törvényszék írnoka, június 2-án meghalt. Szentgyörgyi József, a Ferenc-csatorna részv.-társ. nyug. gazd. főnöke, május 29-én, Ujverbáson meghalt.

Az agyonrendezett Jókai-tér. Ez a mi szerencsétlen magisztrátusunk már régen nevezetes arról, hogy valósággal a virtuozitásig viszi az ügytelenséget a városrendezésben. Két balkézrel és tótágast álló ideákkal dolgozik, mintha csak mindig azon a problémán törné a fejét, hogy miképpen nem kell városrendezést csinálni. Most sem időnk, sem terünk nincs rá, hogy csattanós példák felsorolásával illusztráljuk az állításunkat; csak a Jókai-térről akarunk egy-két szót szólni, ahol már megint remekelni akarnak. Ezt a szegény teret és a környékét tudvalevőleg már évek óta folyton háborgatják, fölforgatják, így-ugy rendezik, hol piacnak hagyják, hol díszteret próbálnak belőle alakítani, néha úgy tesznek, mintha parkirozni akarnak, máskor a fiakkeres lovak számára rendezik be „üllemhely”-nek, stb. Most, ugy látszik, az utóbbi célból dolgoztatnak rajta; nagy mélyedést vájtak ki körös körül, mintha sáncárokkal akarnak körülzárni a szegény Rákóczi Ferencet; aztán kisült, hogy aszfaltot akarnak ott körül csináltatni a fiakker állomás részére, hogy illetően módon biztosítsák az állandó bűzhődtséget a szobor környékének. Mi azonban úgy véljük, hogy szegény szobornak elég lett volna annyi tiszteletadás, amennyiben például a Schweidel-szobor részesült. Tudniillik elég lett volna a szobor körül egy kis dombocska emelni, azt szép zöld gyepszőnyeggel bevonni s a szobrot vasráccsal körülvenni; a tér többi részét pedig hagyták volna meg térnek. Ami a fiakker állomást illeti, igaz, hogy annak a vendéglő környékén kell lenni, de talán még sem muszáj vele azt a szép teret berondítani, hanem elhelyezhették volna a mellékutcába, például a Thököly-uton. Vagy ha már mindenáron ilyen díszorséggal akarják fölékesíteni a Rákóczi-szobor környékét, akkor legalább vártak volna addig, míg lesz vízvezeték és csatornázás, amelynek révén kisebbíteni lehet a fiakker állomással járó piszkot és bűzhődtséget. Vagy talán a vízvezeték és csatornázás olyan messze van, hogy addig a legfiatalabb fiakkeres ló unokái is a csizmadiáknak adják oda a bőrüket? Ha így van, akkor annál inkább prófán cselekedet, hogy a Rákóczi szobor környékét fiakker állomással rondítják el.

Ifjúsági tornaverseny. A zombori állami főgimnázium, városi felső kereskedelmi iskola és polgári fiu iskola folyó hó 11-én délután 3 órakor a „Sport Egylet” pályáján tornaversenyt tart. Kívánatos volna, hogy a közönség már 3 óra előtt helyét elfoglalja, hogy a felvonulást és szabadgyakorlatokat végig nézhesse.

A főgimnáziumi érettségi vizsga eredménye. A zombori állami főgimnáziumban csütörtökön, június hó 4-én fejezték be az érettségi vizsgákat a következő eredménnyel: A 20 vizsgázó közül *jelesen érett 3*, (névszerint: Kleiszner László, Pető István, Ernszt Ernő) *jól érett 4*, (névszerint: Eperjessy Zoltán, Lederer Imre, Schwartz István, Maglits Flórián) *elégségesen érett 9*, (névszerint: Eibl Richárd, Erdélyi Árpád, Gara Sándor, Gombos Nándor, Huber Frigyes, Kandler János, Petonszky Árpád, Trischler Béla és Zsigmond Tibor.) Négyet 3 hónapra visszautasítottak és pedig kettőt a latin nyelvből, kettőt a fizikából.

A Mosztonga környékbeliek figyelmébe. Minthogy a Zomborvidéki lecsapolótársulat engedélyzetmunkálatai szerint a lecsapoló főcsatorna a város határában fekvő Mosztongában fog haladni és ugyanott létesített egy mellékcsatorna is, minthogy továbbá ezen Mosztonga terület az árterületbe bevonatott az ezen területekre vonatkozó két rendbeli összeírás a városi földadányilvántartói hivatalban folyó évi június hó 3-tól számítható 30 napon át közszemlére kitétetett és azok ellen az esetleges felszólalások a jelzett határidőn belül beadhatók.

A Magyar Védő Egyesület Zomborban június hó 4-én az Általános Ipartestület székházában választmányi ülést tartott. Jelen voltak Vértési Károly elnök, Zsulyevits Ernő, Szondy Mátyás, Szemes József alelnökök, Steiner Lajos ügyv. igazgató, Schön Dezső jegyző. Elnök előadta, hogy közelebbi Budapesten létekor sikerült Dobieczy Sándort, a budapesti Magyar Védő Egyesület ügyv. alelnökét és országgyűlési képviselőt, továbbá Csongor György tanárt, az „Iparvédelem” szerkesztőjét arra nézve megnyerni, hogy Zomborba jöjjenek és a magyar ipar pártolásáról és védelméről hathatósan buzdító és oktató előadást tartsanak. A választmány örömmel vett erről tudomást és a nevezett urak méltó fogadására felkéri annak idején a közönséget. A tanácskozás második tárgya az volt, hogy az egyesület városunkban keresethez juttasson többeket, egy hasznos és szép házi iparág meghonosításával, művirág készítésével. Elnök egy budapesti művirág készítő nőnek, a budapesti Magyar Védő Egyesület által is melegen ajánlott Buzás Etelnek a sajátkezűleg csinált szebbnél szebb művirágait mutatta be s ajánlta, hogy a Magyar Védő Egyesület szerződtesse őt s nyisson Zomborban tanfolyamot a művirág készítésére. A választmány beható tanácskozás után egyhangulag elfogadta az elnöki indítványt és a három hónapos művirág készítési ingyenes oktatás megtartását elrendelte és keresetre szoruló mintegy harminc leányt és asszonyt vesz fel a kiképzésre, hogy ezáltal a hazai házi ipart annál is inkább növelje, mert sajnos, csak művirágra évenként 14 millió koronával áldozunk a külföldnek.

A szabadbanvaló fürdés eltiltása. A főkapitány közhírré teszi, hogy a Ferencsatornában a szabadban való fürdést, miután a csatorna medre mélyítettett, a fürdésre alkalmas helynek kijelöléséig megtiltja.

Tervpályázat a városháza átalakítására. A város székházának kibővítésére és átalakítására s egy emelettsorral való fölemelésére vonatkozó tervrajzok és költségelőirányzat elkészítésére a tanács pályázatot hirdetett. A pályatervet szeptember 1-én déli 12 óráig adhatók be.

Gazdátlan malac. Még május hó 16-án egy darab malac gazdátlanul találtatott s a város raktárába hajtattott. Tulajdonosa 2 tanu vagy járlat által igazolva, 8 napon belül a rendőrkapitányságnál átveheti. Ha a tulajdonos nem jelentkezik, a malacot folyó évi június hó 12-én délelőtt 11 órakor a városháza udvarán elárverezik.

A közönség köréből. Helyrelgazítás.

A „pacséri visszaélésekről” szóló mult heti cikkemnek azok az állításai, hogy: „az átvezetett adótulfizetéseket most írják elő az illetőknek hátralékba”; továbbá, hogy „a végrehajtó egy bizonyos egyéntől adóhátralékot követelt és miután az nem akart fizetni, azt mondta volna, hogy majd odairom egy másik egyénnek, aki földet vett, az ugysem tudja, mennyit kell fizetni”; végül, hogy „a községi jegyző aljegyzősége idejében a vizsgálat előtt egy lap a főkönyvből elveszett” — illetékes helyről kapott újabb információim szerint *nem felelnek meg a valóságnak.*

Készséggel kijelentem ezt ugyanebben a lapban és pedig a magam elhatározásából s minden fölszólitás vagy rábeszélés nélkül; de megjegyzem, hogy a multkori cikkem megírásakor jóhiszeműleg estem tévedésbe, mert a kérdéses adatokat oly emberektől kaptam, akiknek szavahihetőségében nem volt okom kételkedni. Őszintén sajnálom, hogy félrevezetett a mendemonda; s ezzel a helyreigazítással kívánom jóvátenni a hibát.

Pacsér, 1914. évi június hó 3-án.

Borsos Ferenc.

SPORT.

A Belgrádi Sport Club Zomborban.

Folyó hó 7-én (vasárnap) délután 5 órakor a zombori S. E. a zombori M. S. E. csapatával mérkőzik.

Folyó hó 8-án (hétfőn) délután fél 4 órakor pedig a belgrádi S. C. csapatával rendezik első nemzetközi mérkőzését. A belgrádi csapat tagjai mind külföldön járt és játszott footballisták, kik nem egyike Angolhon fiától tanult labdázni. A délvidék majd valamennyi csapatával játszottak — győztesen és egyedül a „Bácska“ győzte le őket minimális goal-különbséggel. Igen fair, discret játékosoknak jelzik különösen a szabadkai lapok, úgy, hogy ritka élvezetben lesz része közönségünknek — tekintve, hogy csapatunk tavaly óta egy classust javult.

A pálya kitűnő állapotban van, úgy hogy legszebb kombinációk keresztülvitele nem szenved hajtórést — a feneketlen sárban, vízben!

HIRDETÉSEK.

Hirdetmény.

Alulírott tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy fogászati rendelőmet folyó évi május hó 9-től Szt.-György-tér 2. I. emeletre (a Városi gyógyszertár mellett) **helyeztem át.** Ugyanott nagy fogtechnikai laboratóriumot is berendeztem, úgy hogy **sürgős darabok még aznap elkészítettnek.** 106-7
Dr. Lukits Mirosláv,
száj- és fogspecialista.

PALMA az elasztikus cipősarok

figyelje meg **TARTÓSSÁGÁT**

Ha eredeti

SCRUM, MERMAID ÉS SCHLESENGER FOOTBALL ÉS TENNIS felszereléseket, azonkívül mindennemű FÉNYKÉPÉSZETI

cikket a legjobb minőségben és legolcsóbb árban akar beszerezni, úgy mint legszolidabb és legmegbízhatóbb céget a

DÉLMAGYARORSZÁGI KOSMETIKAI VÁLLALAT sport-osztályát ajánljuk nb. olvasó közönségünk szives figyelmébe.

Telefon: 215. **ZOMBOR.** Sürgőnyecim: **KOSMETIKA**
Weidinger-ház. Trefort-utca 7. szám 65-10

Eladó 50 darab 6 hetes malac Mérő Ferenc téglagyárosnál Zombor Sztapári-ut. 130-3-1

Lederer

kárpitos műhelye

Széchenyi István-körut 2. sz. Kísszerbtemplom mellett. Telefon: 188. 111-10-6

Olcsó pénzkölcsönök!

4 1/2 % 0-os kamatláb mellett

teljesen kifizetve 100-at 100-ért

árfolyamlevonás nélkül. Miután bankházunk vállalja az **összes költséget**, a kölcsönvevő, **előzetes kiadás nélkül**, a teljes pénzt kézhez kapja kifizetve.

Földbirtokok parcellázása igen kedvező feltételek mellett.
Herczog Fivérek bankháza
Szabadka, Kossuth-utca. Fiók: Óbecse. Plébánia-utca. 40-52-15

Alulírott tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy helyben a Csihás Benő-utca 14. szám alatti **Walter Péter** ur által képviselt **Kőbányai Polgári Serfőző rt. képviselőjét június 2-ával átvettem** s azt tovább vezetni fogom. Főtörekvésem odairányul, hogy ezen megkezdett új vállalatommal a n. é. közönségnek legmesszebbmenő igényeit kielégítem, miért is a n. é. közönség b. pártfogását kérve, maradok tisztelettel 128-10-3
Neducsin Száva.
Ugyanitt 2 jóra való megbízott felvétetik.

ÉRTESÍTÉS!

Alulírott a nagyérdemű közönség szives tudomására adom, miszerint **Zarándok (Sóház)-utca 10. sz. alatt fogtechnikai laboratóriumot**

megnyitottam, ahol a fogpótlás és foggyógyítás terén a kor legmesszebbmenőbb vívmányai érvényesülést nyernek. Tisztelettel 127-9-3

KIEFER JÁNOS,
államilag vizsgázott fogtechnikus.

Kordován. A jelenkor legtartósabb **tetőbőrlemeze,**

mely szagtalan, viharálló, tűzbiztos fedéllemez. Egyedüli árusítója Zombor és környékére **Szláv Oszkár, vaskereskedő Zombor.** (Telefon: 15)